

**Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä
laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain
muuttamisesta**

Eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt työasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 240 laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Perustuslakivaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti antanut valiokunnalle lausunnon (PeVL 26), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvoteleva virkamies Vuokko Korpinen ja ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, opetusneuvos Hannu Sirén opetusministeriöstä, piiritarkastaja Kristin Sundqvist-Strandin Vaasan työvoimapiiristä, rehtori Timo Kantokari Vaasan aikuiskoulutuskeskuksesta, ammattikasvatus-tarkastaja Pekka Saari Vaasan lääninhallituksesta, piiripäällikkö Keijo Lipén Keski-Suomen läänin työvoimapiiristä ja rehtori Simo Susiluoto Keski-Uudenmaan aikuiskoulutuskeskuksesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että ateria- ja matkakustannusten korvaamiseksi maksettavasta ylläpito-korvauksesta luovuttaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta

tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa, mutta ehdottaa sen voimaantulosäännöstä tarkistettavaksi.

Hallituksen esityksen voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovellettaisiin etuuksiin, jotka kohdistuvat lain voimaantulosta alkavaan aikaan. Näin ollen muutos koskisi myös niitä opiskelijoita, jotka ovat aloittaneet koulutuksensa ennen lain voimaantuloa. Valiokunta ei pidä etuuksiin puuttumista kesken koulutuksen kohtuullisena ja ehdottaa voimaantulosäännöstä muutettavaksi niin, että lakia sovelletaan koulutukseen, joka alkaa lain tultua voimaan eli 1 päivänä tammikuuta 1994.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että koulutus voi tulevaisuudessa keskittyä asutuskeskuksiin. Koulutusajan kustannusten kasvaessa opiskelijoiden on turvauduttava nykyistä useammin asuntoloihin, mikä erityisesti naisopiskelijoiden kohdalla lisää perheenhuollon ongelmia.

Valiokunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää, miten matkakustannuksia voitaisiin korvata opiskelijoille, jotka aloittavat koulutuksensa tämän lain voimaantulon jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 22 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1479/92), sekä

muutetaan 17 §, 24 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 §, sellaisina kuin niistä ovat 17 §, 28 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti ja 32 § mainitussa 23 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa, seuraavasti:

17, 24, 28—30 ja 32 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lakia sovelletaan *koulutukseen, joka alkaa tämän lain tultua voimaan.*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä *lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, varapuheenjohtaja Nordman, jäsenet Häkämies,

Koistinen, Komi, Kuittinen, Laitinen, P. Leppänen, Morri, Mäkipää, Rimmi, J. Roos, Taina, Takala ja Viljanen sekä varajäsen Muttilainen.

Vastalause

Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuville maksetaan voimassa olevan lain mukaan ylläpitokorvausta 30 markkaa päivältä. Hallitus esittää korvauksen poistamista, mikä heikentää työttömien koulutukseen osallistumismahdollisuuksia, koska työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuville tulee usein merkittäviä matka- ja ylläpitokustannuksia. Näin hallitus pyrkii houkuttelemaan työttömiä passiivisuuteen.

Emme ole voineet pitää riittävänä valiokunnan enemmistön tekemää muutosta, että esitystä lievennettäisiin voimaantulosäännöstä muuttamalla. Katsomme, että esitys pitää hylätä.

Ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1993

Eila Rimmi
Kyllikki Muttilainen

Reijo Laitinen
Jukka Roos
Reijo Lindroos

Lea Mäkipää
Pekka Leppänen

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

16 päivänä marraskuuta 1993

Lausunto n:o 26

Liite

Työasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 19 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 240 laiksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta työasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa työasiainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvoteleva virkamies Vuokko Korpinen ja ylitarkastaja Pasi Järvinen työministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola sosiaali- ja terveysministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, apulaisprofessori Martin Scheinin ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että ateria- ja matkakustannusten korvaamiseksi maksettavasta ylläpitokorvauksesta luovutaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisjärjestysperustelujen mukaan lain voimaantulosäännös ei oikeuttaisi puuttumaan ylläpitokorvauksen erääntyneisiin eriin eikä siten vaadi vaikeutetun säätämisjärjestyksen käyttämistä. Lisäksi ehdotus ylläpitokorvauksen poistamiseksi ei hallituksen käsityksen mukaan ole sellainen toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikentävä muutos, että se vaikuttaisi lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Valiokunnan kannanotot

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossa n:o 27/1992 vp, että työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki sisältyy lähtökohtaisesti valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettuun toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan samoin perustein kuin tietyt työttömyysturvalain mukaiset etuudet. Valiokunnan kannanoton keskeisenä perusteena oli työttömyysturvalain 8 §, jonka mukaan työtön on velvollinen osallistumaan työvoimaviranomaisen osoittamaan koulutukseen sillä uhalla, että hän menettää oikeutensa työttömyyspäivärahaan.

Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 17 §:n 1 momentista (ja 24.2 §:stä) poistettaisiin ylläpitokorvaus. Tämä korvaus on tarkoitettu korvaamaan aikuiskoulutukseen osallistuvalla aiheutuvia ylimääräisiä ateria- ja matkakustannuksia. Korvauksen tällaisen tarkoituksen ja työttömyysturvalain 8 §:n säännökset huomioon ottaen korvauksen poistamisen tosiasialliset vaikutukset saattavat ulottua perusturvaetuuksiin luettavaan koulutustukeen.

Ylläpitokorvauksen olemassaolo ja sen maksamisen yleinen peruste pohjautuu lain nimenomaiseen säännökseen. Näiltä osin kysymys siten on toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta merkityksellisistä seikoista. Korvauksen poistaminen merkitsisi, että työttömyysturvalain 8 §:n nojalla koulutukseen osallistumaan velvoitettu työtön tulisi tosiasiallisesti heikompaan asemaan kuin työttömyyspäivärahan varassa oleva työtön. Ylläpitokorvauksen suuruus on 30 markkaa päivässä, ja korvausta voidaan maksaa enintään viideltä päivältä viikossa. Tällaisen perusturvavaikutuksia omaavan etuuden kokonaan poistamista tarkoittava, esityksen

mukainen lainsäädäntötoimi voidaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin takia jättää lepäämään. Lakiehdotus voidaan kuitenkin käsitellä ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta, jos ylläpitokorvaus turvataan niille koulutustuen saajille, joiden toimeentulon perusturva valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitetulla tavalla heikkenisi koulutustuen käyttämisestä koulutuksesta aiheutuviin todellisiin matka- ja ylläpitokustannuksiin.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että sitä, edellyttäen että valiokunnan tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon, ei mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jansson (osittain), Jäätteenmäki, Kaarilahti, Koskinen, Laine, M.

Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Väistö sekä varajäsen Helle (osittain).